

16.12.2016 г. / 09:35:43

Вяра

16.12 по еретическия, †03 декември по православния календар - Св. пророк Софония. Св. преподобни Иоан Мълчалник

**В памет на свети пророк Софония
(† 635-605 гг. пр .Х.)**

*Свети Пророк Софония. Фрагмент
от стара стенопис*

Свети пророк Софония, един от дванадесетте малки пророци, син на Хусия, внук на Годолия, правнук на Амория и праправнук на Езекия, произхождал, според преданието, от Симеоновото коляно, от планинската страна Сарават, ила Варата. Той бил от знатен род и живял при иудейския цар Иосия, син на Амон, повече от 600 години преди пришествието на нашия Господ Иисус Христос на земята. По негово време благочестивият цар Иосия, грижейки се усърдно за възстановяването на истинното богочитане, почти забравено

от иудеите, изкоренявал идолопоклонството сред народа си. Той възстановил в предишното му величие Соломоновия храм, който бил достигнал до пълен упадък, разрушил езическите жертвеници, умъртвил идолските жреци и заповядал на всички строго да спазват Моисеевия закон. Но въпреки голямата ревност на царя за възстановяването на истинната вяра, на народа, сред който се било вкоренило нечестието, било трудно да се обърне към Бога. Иудеите, поради страх от царската власт, престанали открито да служат на идолите, но в сърцето си таели привързаност към езическото нечестие. Затова Господ - казва Свещеното Писание - не отложил голямата ярост, с която гневът Му се бил разпалил против Иуда. Народът съзрявал за Божия съд, който скоро трябвало да се разрази над него. Сред такова нечестие и езическа тъмнина свети Софония сияел с благочестие като светла звезда в нощта. Като истински израилтянин, той дълбоко скърбял за нечестието на своя народ, а като страж Господен и съзерцател на тайните Божии, чист по ум и сърце, горещо се молел за обръщането на своите сънародници към пътя на истината и спасението им от погибелта. И ето, като отговор на тази молитва, "слово Господне, което биде към Софония", Бог, виждащ човешките сърца, го избрал за Свой пророк и му заповядал да възвести на иудеите страшните наказания, които ги очаквали за тяхното нечестие и служене на лъжливи богове. Изпълнявайки Господнята заповед, той тръгнал по иудейските градове и села и навсякъде подбуждал народа към изправяне и покаяние. Проповедта му не била дълга, но по сила и дълбочина напомняла пламенните речи на великите пророци Исаия и Иеремия.

- Ето какво казва Господ - така започнал своето пророчество Софония, - всичко ще изтребя от лицето на земята, ще изтребя човеци и добитък, ще изтребя птици небесни и риби морски, ще изтребя беззаконниците от лицето на земята. И ще простра

ръката Си върху Иудея и върху всички жители на Иерусалим, и ще унищожа тези, които отстъпват от Господа и не Го търсят. Затова убойте се всички пред лицето на Господа: Той приготвя жертва и денят вече е близък. Това ще бъде ден на гняв, ден на скръб и утеснение, ден на смут и вълнение, ден на тъма и мрак. Тогава хората ще ходят като слепи, защото съгрешиха пред Господа; и ще се пролее кръвта им като пясък, и трупите им ще бъдат като смет.

Възвестявайки такова наказание на иудеите, Софония наред с това предсказва и близката гибел на езическите народи. “Филистимци, моавитци, амонитци, етиопци, асирийци - казвал той - ще бъдат изтребени, земите им ще бъдат опустошени и ще станат, подобно на Содом и Гомор, поляна, обрасла с бодлива трева и вечна пустиня. Това е за високомерието им, задето се подиграваха и се превъзнасяха над Божия народ”. След това, обръщайки се отново към родния Иерусалим, пророкът с прискърбие вижда, че той не се вразумява от примера на наказанията над нечестивите народи и остава упорит в своето заблуждение. Иерусалим, по думите на пророка, “не приема увещания, не слуша гласа, на Господа не се уповава, към своя Бог не се приближава. Князете му посред него са рикащи лъвове, съдиите му - вечерни вълци, хората му - горди, свещениците му - оскърбяват светинята и разрушават закона. Затова - казвал пророкът - нечестивият град ще бъде разорен, с него ще погине и цялата Иудейска земя”.

Но Софония не се ограничил само с печални предсказания; неговият пророчески взор проникнал в благодатните времена, когато трябвало да се яви Утехата Израилева и Надеждата на народите, а с Него и радостта и мира за цялата земя. Съзерцавайки настъпването на тези времена, Софония казвал, че не целият Израил и не цялата земя ще бъдат унищожени във великия ден на Господния съд. След страшните наказания Господ ще даде на останалите народи чисти уста, за да

призовават името Му и да Му служат единомудно. А от Израил ще останат само хора кротки и смиренни, които ще благоговеят пред Господа. Остатъкът от Израил вече няма да върши неправди и затова ще се успокои, несмущаван от никой враг. Посочвайки тези благодатни времена, пророкът забравя за предсказаните страшни и близки бедствия и възторжено възкликва:

- Радвай се, дъще Сионова, проповядвай, дъще Иерусалимова, украсявай се и се весели от все сърце, защото Господ отне всички твои неправди и те избави от ръцете на твоите врагове; Господ ще се възцари посред тебе и повече няма да видиш зло. В оня ден Господ ще каже на Иерусалим: "не бой се, Сионе, и да не отслабват ръцете ти, защото Господ, Бог твой, е посред тебе; Той е силен да те спаси, ще ти дарува веселие и ще те обнови в Своята любов".

В тези слова на Софония светата Църква вижда ясно указание за благодатните Месиански времена изобщо, и в частност за тържествения вход на Господ Иисус Христос в Иерусалим, когато целият Сион, с палмови клонки в ръце, с възторжени викове: "осанна сину Давидову", Го посрещал като цар, имащ да дойде сред Своя народ. Затова в Неделя на Вход Господен в Йерусалим е положено да се чете паримия от книгата на свети Софония, именно това място, където пророкът говори за радостния ден, очакващ Сион.

Така пророчествал той, предсказвайки страшните Божии съдби, за да подбуди грешниците към покаяние, и възвестявайки безпределните Господни милости - устройването на царството Божие на земята в дните на Месия, та с надеждата на тях да утеши и укрепи смирените.

Той починал в очакване на всеобщото възкресение и, според преданието бил погребан в своя дом.

Тропарь пророку Софонии

глас 2

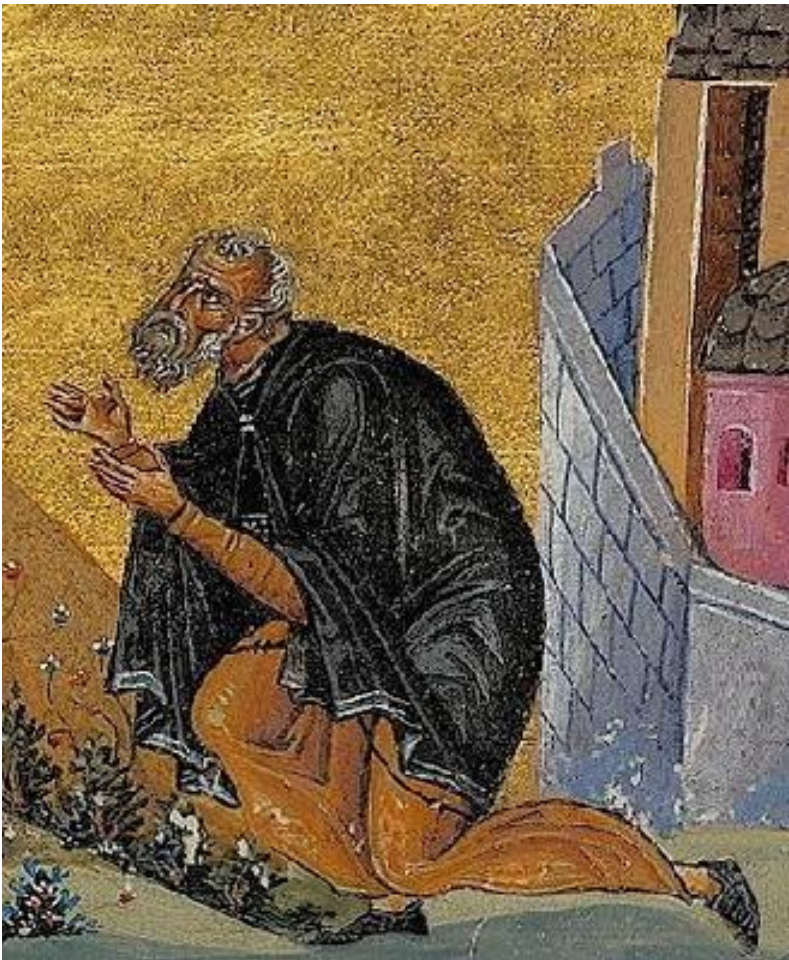
Проро́ка Твоего́ Софо́нии па́мь, Го́споди, пра́зднующе,/ тем
Тя мо́лим:// спаси́ ду́ши на́ша.

Кондак пророку Софонии

глас 4

Яви́лся еси́ светоза́рен Божéственным Ду́хом, проро́че
Софо́ние,/ Бо́жие явлéние возгласи́в:/ ра́дуйся зело́, дщи Сио́ня
Иерусали́мова, проповéждь:// се Царь твой грядéт, спаса́й.

Житие на преподобния наш отец Иоан Мълчалник († 558 г.)

*Свети преподобни Иоан Мълчалник. Фрагмент
от миниатюра в стара ромейска минология*

Мълчаливият, достоен за незамлъкващи похвали, светият и преподобен наш отец Иоан се родил в Никопол Арменски, от баща Енкратий и майка Евфимия, в четвъртата година от царуването на благочестивия император Маркиан, в осмия ден на януари, и бил просветен със свето кръщение. Родителите на Иоан били благоверни християни и по своето богатство и значимост се славели в цяла Армения; баща му бил военачалник и имал голяма власт при царя, така че се ползвал с пълното му благоволение: на толкова славен баща бил син блаженият Иоан. Това е казано не за да го възхваляваме и прославяме за неговата знатност (защото светиите се прославят заради добродетелите, а не заради знатността), но за да стане известно от каква слава до какво смирение достигнал Божият угодник.

Той, както и братята му, бил възпитан в добри примери и усвоил в пълнота Божествените Писания. Той бил още млад, когато родителите му отишли при Господа, оставяйки на децата си голямо имущество. Когато то било разделено между братята, блаженият Иоан със своята част построил църква в град Никопол, в чест на Пречистата и Преблагословена Дева Мария. След това се открекъл от света и на осемнадесетгодишна възраст приел монашески образ и живял при тази църква заедно с десетина други монаси, подвизавайки се с добрия подвиг. В продължение на цялата си младост полагал големи старания да покори плътта на духа, да не бъде роб на стомаха и да не позволи на страстите, и особено на гордостта, да го обладаят. Той бил мъж, дивен в добродетелите, добър и изкусен наставник и игумен на своите братя.

Когато той навършил двадесет и осем години, починал епископът на град Колония. Гражданите отишли при Севастийския митрополит и го помолили да постави нов

епископ. Когато се избирало лице, което би било достойно за този сан, в устата на всички било името на Йоан, игумена на Никополския манастир, като достоен да заеме престола на Колонийската църква. Познаващите голямото му смирение предполагали, че той няма да пожелае да приеме епископски сан; затова митрополитът изпратил за него под предлог на някакво църковно дело, и когато светецът дошъл, го убедил да стане епископ. Тогава го посветили и го възвели на престола на Колонийската църква. Приемайки управлението на църквата, той не променил монашеското си правило и подвизи. Така той никога не влизал в банята и дори не умивал тялото си, опасявайки се не само друг да не види голотата на тялото му, но дори и сам никога да не вижда себе си гол: той помнел Адамовата голота. Да благоугажда на Бога с пост, молитви, телесна и душевна чистота, да очиства всичките си помисли, да смирява в себе си всяка гордост, противяща се на Божието познание, и да отдава разума си в послушание на Христа - ето какви били всичките грижи на Йоан. Живеейки добродетелно, той бил пример на добър живот и за другите; гледайки него, и другите се изправяли и започвали да живеят добродетелно. Такива били Пергамий, негов брат по плът, мъж славен и ползващ се с голяма почит при цар Зенон, както и при Анастасий, който царувал след Зенон. Виждайки, че неговият брат, блаженият Йоан, живее свято, Пергамий се умилявал в душата си и полагал голямо старание да угоди на Бога. Племенникът на Йоан, Теодор, който впоследствие бил на голяма почит при благочестивия цар Юстиниан, също получил полза от ангелоподобния живот на своя чичо. Теодор, заедно с всичките си домашни, живеел богоугодно и бил толкова добродетелен, че сам царят и болярите се удивлявали на неговия честен живот и разум, правоверие и милосърдие. Теодор успял във всичко това, имайки за пример непорочния живот на своя чичо блажения Йоан.

Вече десета година епископствал божественият и богоносен наш отец, ръководейки към добро Христовата Църква, когато управителят на Армения, на име Пасиник, станал мъж на неговата сестра Мария. По внушение на беса, той започнал да смущава поверената на Йоан църква и да причинява зло, а на блажения огорчение: намесвайки се в църковните дела, той насила извличал от храмовете онези, които търсели там защита от наказание, и не позволявал на служителите и иерарсите на Църквата да се грижат за църковните дела. Много пъти блаженият Йоан със смирение го молел да не се намесва в църковните дела и да не причинява на Църквата зло и насилие. Но управителят оставал неумолим и не се изправял; след заминаването на сестрата на блажения от този свят, той започнал да постъпва още по-лошо. Дълбоко страдайки в сърцето си за причиняваното зло на Църквата, светецът бил принуден да отиде в Цариград при цар Зенон и там намерил подкрепа в лицето на Цариградския архиепископ Евтимий, който със своето ходатайство му помагал при царя.

Виждайки суетата и бурите на този свят, блаженият Йоан замислил да остави епископството и да се отдалечи в светия град Иерусалим и там, в безмълвие, да се труди за Бога. След като отслужил божествена служба, той отпуснал презвитерите и клириците, които били с него, а сам, тайно от всички, отишъл на брега на морето, качил се на кораб и отплавал към светия град Иерусалим. Той влязъл в първата болница на светия град, при която имало молитвен дом в чест на светия великомъченик Георги, и прекарал там известно време, облечен като просяк. Виждайки суетата наоколо, свети Йоан много скърбял, желаел безмълвие и със сълзи молел Бога да му покаже спокойно, предразполагащо и удобно за спасение място. Веднъж през нощта, когато усърдно се молел за това, погледнал нагоре и видял внезапно явилата се пресветла звезда, наподобяваща кръст; тя се приближавала към него и от

звездното сияние чул глас:

- Ако искаш да се спасиш, следвай това сияние.

Преподобният веднага радостно тръгнал и бил отведен от звездата във великата лавра на преподобния и богоносен наш отец Сава, в тридесет и деветата година от живота си, по времето на Иерусалимския патриарх Салустий.

Иоан намерил преподобния Сава начело на сто и четирдесет братя пустинножителите, живеещи в голяма телесна нищета, но и в голямо душевно богатство. Преподобният Сава приел блажения Иоан и поръчал на иконома да му възложи манастирски трудове, не знаейки какво съкровище на божествената благодат било скрито в Иоан. Въпреки че свети Сава притежавал дара на прозорливостта, Бог скри от него тайната, че Иоан е епископ, но е оставил своето епископство заради Бога и е дошъл при него като обикновен човек. Нека никой не се учудва на това, че и прозорливите невинаги провиждат: защото те провиждат и пророчестват само това, което Бог им открива, а което не им открива, не знаят. Затова и пророк Елисей казал на своя слуга за сонамката: "остави я, душата е огорчена, а Господ скри от мене и не ми яви". Приет в лаврата, Иоан с пълна покорност и усърдие изпълнявал възложените му от иконома различни послушания. В това време в лаврата се строяла странноприемница за бедни и блаженият Иоан бил поставен да служи на работещите. Той им варял храна, носел вода, подавал им камъни и вземал участие във всички работи по строежа.

Две години след пристигането на Иоан му било възложено да приема странниците; и тук той със смирение, кротост и любов послужил на ближните. След това преподобни Сава започнал да строи киновия за встъпващите в монашество, така че тези, които искали да се отрекат от света, отначало се наставлявали в киновията, след което вече били приемани в лаврата.

- Както цветът предшества плода - казал светецът, - така и киновийният живот трябва да предшества пустинния; нека постъпващият разцъфти, като насадено дърво, с първите плодове от трудовете си в киновията, а плодовете на свършените подвизи да принесе в лаврата.

Лаврата на преподобния се намирала в пустинята, а киновията - по-близо до света, и когато киновията се строежа, блаженият Йоан отново бил поставен да служи при строежа. Тогава преподобният трудолюбец изпълнявал двете служби едновременно: служел на странниците в странноприемницата, а на строителите на киновията носел на раменете си хляб и различни ястия; киновията била отдалечена от странноприемницата на повече от десет стадия. Когато се потрудил на тази служба и добре послужил на братята в продължение на една година, преподобни Сава му дал килия за безмълвие; в нея блаженият Йоан живял три години. Пет дни в седмицата прекарвал в нея, без да излиза, в тези дни не ядял нищо и на никого не се показвал, общувайки единствено с Бога, в събота и неделя идвал в църквата преди всички и стоял със страх и умиление; по време на божествената служба от очите му непрестанно се изливали потоци сълзи и всички братя се удивлявали на дара на сълзите, който имал. В тези два дни той приемал храна с братята. След три години блаженият Йоан бил поставен за иконом; при неговите трудове и служение, с Божието благословение, състоянието на лаврата се умножило, защото Бог му помагал във всичко.

Виждайки, че Йоан изпълнява добре службата на иконом, преподобни Сава пожелал да го постави за презвитер, като монах достоен, и достигнал свършенство. Той отишъл с него в светия град Иерусалим, разказал на патриарх Илия (приемник на Салустий) за добродетелния живот на Йоан и го помолил да го ръкоположи за презвитер. Патриархът повикал Йоан в църквата и поискал да го ръкоположи. Като видял, че не може

да избегне това, блаженият казал на светия патриарх:

- Пречестни отче, имам да открия една тайна на твоя святост; заповядай ми да поговоря с тебе насаме и ако ме признаеш за достоен за сана на презвитер, няма да откажа.

Когато патриархът се отделил с него настрани, преподобни Иоан паднал в нозете на богоугодния Илия, заклевайки го да не открива на никого думите, които ще му каже. Патриархът обещал да запази тайната. Иоан казал:

- Отче! Аз бях Колонийски епископ; поради множеството си грехове оставих епископството, избягах, и бидейки силен тялом, осъдих себе си на служене на братята, за да помагат техните молитви на моята немощна душа.

Като чул това, патриарх Илия се ужасил, повикал преподобни Сава и му казал:

- Иоан ми разказа за своите съкровени дела, които се явяват пречка да стане презвитер; нека отсега нататък безмълвства и никой да не му досажда.

Като казал това, патриархът ги отпуснал.

Преподобният много се опечалил. Той се отдалечил в една пещера на тридесет стадия от великата лавра, паднал на земята със сълзи пред Бога и казвал:

- Защо, Господи, ме презря, като скри от мене живота на Иоан? Аз се излъгах, смятайки го за достоен за презвитер! Открий ми за него макар и сега, Господи: "душата ми е прескръбна до смърт". Нима съсъдът, който смятах за избран, свят, потребен и достоен да приеме в себе си мирото - пред Твоето величие е и непотребен, и недостоеен?

Така преподобни Сава се молел със сълзи цяла нощ. Тогава му се явил ангел Божий и му казал:

- Иоан не е непотребен, а избран съсъд, но той е епископ и не може да бъде поставен за презвитер.

Така казал ангелът и станал невидим. А преподобни Сава радостно побързал към Иоан в килията му, прегърнал го и казал:

- Отче Иоане! Ти скри пред мене какъв е Божият дар в тебе, но Бог ми го откри.

- Скърбя за това, отче - отговорил Иоан, - желях никой да не знае тази тайна, но вие я узнахте. Не мога да живея в тази страна.

Сава се заклел на Иоан, че на никого няма да открие тайната му. Оттогава блаженият Иоан започнал да безмълвства, пребивавайки в килията си. Той не отивал дори в църквата, с никого не беседвал и при него не влизал никой, освен послушникът, който му служел. Само веднъж, на празника на Пречистата Богородица и Приснодева Мария, на Чието име била осветена църквата в лаврата, когато в лаврата пристигнал патриарх Илия, блаженият Иоан излязъл от килията си да се поклони на патриарха. Патриархът обичал Иоан и много го почитал заради смирението му.

Блаженият безмълвствал четири години. След това преподобният отец Сава отишъл в Скитополската страна и се забавил там, а блаженият, стремейки се към още по-уединено пустинножителство, се отдалечил, в петдесетата година от живота си, в пустинята, наречена Рува, и прекарал в нея девет години, хранейки се с тревата, която расте в тази пустиня и се нарича мелагрия. Веднъж, в началото на пустинния си живот, като си събирал от тази трева за храна, той се загубил в дебрите и стръмнините, не намерил своето убежище и изнемогнал от ходене, паднал едва жив; но внезапно, както някога пророк Авакум, бил грабнат от невидима Божия сила и

поставен в своето убежище. След време преподобният пресметнал пътя в тази пустиня и разбрал, че разстоянието от неговото убежище до мястото, където се загубил, било пет поприща. След това при него дошъл един брат и поживял малко време с него. Наближавал празникът Пасха и братът казал на стареца:

- Отче, да отидем в лаврата да отпразнуваме там деня на Пасха и след това ще се върнем. Такъв велик празник, а тук нямаме нищо за ядене, освен тази мелагрия!

Свети Йоан не искал да отиде, защото преподобни Сава още не се бил върнал в лаврата от Скитополската страна и отговорил на поканата на брата:

- Брате, не трябва да ходим никъде. Ще вярваме, че Този, Който в продължение на четиридесет години хранел в пустинята шестотин хиляди израилтяни, ще нахрани и нас, и на празника Пасха ще ни изпрати не само необходимото, но и много повече. В Писанието е казано: "няма да те оставя, нито ще те напусна"; както и в Евангелието: "не се грижете и не думайте: какво да ядем, или какво да прием... защото вашият Небесен Отец знае, че имате нужда от всичко това. Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде". Търпи, чедо, и върви по пътя на скърбите; телесният покой и отпускането в този свят раждат вечно наказание, а умъртвяването на тялото приготвя безкраен покой.

Братът не послушал увещанията на преподобния, оставил го и тръгнал към лаврата. След заминаването му при преподобния дошъл един човек, напълно непознат за него; магарето му било натоварено с много храна: чисти и топли хлябове, вино и елей, прясно сирене, яйца и кофа мед. Дошлият сложил всичко пред Йоан и веднага си тръгнал. Виждайки Божие посещение в това, преподобният радостно

благодарил на Бога. А братът, който тръгнал към лаврата, объркал пътя, три дни блуждаел из пустинята в непроходими места, много се изморил и гладен и жаден, изнемогнал от трудното ходене, едва успял отново да намери убежището. Той се удивил от изобилието от ястия и питиета, изпратени на преподобния от Бога за празника; срамувайки се от своето маловерие и не смеейки да погледне светия старец в очите, той паднал в нозете му и го молел за прошка. Светецът му простил и казал:

- Брате, убеди се, че Бог и в пустинята може да приготви трапеза за Своите раби.

По това време сарацинският вожд Аламундар, владетел на Персия, нахлул в Арабия и Палестина, нападайки с голямо ожесточение и пленявайки жителите им. Тогава множество варвари се разпръснали из пустинята, където живеел свети Йоан, и вестта се разнесла по манастирите, за да бъдат готови да посрещнат нашествието им. Отците от великата лавра му съобщили за варварите и го посъветвали да се върне в лаврата и да живее в килия. Но блаженият, макар и донякъде да се боял от варварите, не искал да остави своето безмълвно пребиваване в пустинята. Той си казвал в себе си: "Господ е крепост на моя живот, от кого ще се плаша?". Ако Господ не ме защитава и не се грижи за мене, тогава за какво да живея?" И с такова упование в помощта на Всевишния той останал на своето място без колебание. И Бог, Който винаги се грижи за Своите раби и ги опазва във всичките им пътища, пожелал да запази и този Свой угодник здрав и невредим и му изпратил за страж един голям и страшен лъв, който неотстъпно го пазел денем и нощем; и колкото пъти се случвало варварите да нападат светеца, този лъв с голяма ярост се устремявал към тях, поразявал ги и ги обръщал в бягство, а блаженият Йоан благодарил на Бога, "задето не оставя жезъла на грешните върху жребия на праведните".

Когато преподобният Сава се върнал в своята лавра, дошъл при блажения Иоан в пустинята и му казал:

- Ето, Господ те запази от нашествието на варварите, давайки ти видим страж. Но ти все пак трябва да постъпиш като другите: стягай се и бягай, както направиха и другите пустинни отци.

Това и много други неща говорил преподобният на Иоан и го увещавал, и накрая го убедил да остави пустинята. Той го довел във великата лавра и му дал килия - и блаженият Иоан отново заживял в лаврата, в петдесет и шестата си година.

Освен светейшият патриарх Илия и преподобни Сава, никой друг не знаел тайната на Иоан, че е епископ, а те я пазели. Но минало много време и Бог благоволил да открие това на всички братя. Това станало така. От Асийската страна пристигнал един мъж, на име Етерий, със сан на архиепископ; като се поклонил на животворящото дърво на Кръста Господен и на светите места и раздал много злато на бедните и манастирите, той решил да се върне в отечеството си, напуснал светия град и се качил на кораб. След недълго плаване в морето се надигнал насрещен вятър, който го принудил да се върне в Аскалон. След като прекарал тук два дни, той искал отново да започне плаването си, но ангел Господен му се явил насън и му казал:

- Преди да отплаваш към отечеството си, ти трябва да се върнеш в светия град и да отидеш в лаврата на авва Сава, там ще намериш авва Иоан Мълчалник, мъж праведен и добродетелен, епископ, оставил всичко заради Бога и смирил себе си с доброволна нищета и послушание.

Като се събудил, Етерий се върнал в Иерусалим, дошъл в лаврата на преподобни Сава и попитал за Иоан Мълчалник. Показали му килията. Той прекарал с него два дни, молейки го

и заклевайки го с Божието име да му открие за своя род, отечество и епископство. Съзирайки в това Божията воля, Иоан разказал всичко подробно. Оттогава в цялата лавра станало известно, че Иоан Мълчалникът е епископ, и всички много се удивлявали на дълбокото му смирение.

В седемдесетата година от живота на свети Иоан, в 5-ия ден на декември, преподобният и богоносен отец Сава отишъл при Господа. Иоан не присъствал на кончината на преподобния Сава и той много скърбял духом за това и плачел. Но преподобният му се явил във видение и казал:

- Не скърби за моето заминаване, отче Иоане: макар и тялом да сме разделени, духом съм заедно с тебе.

Блаженият му казал:

- Моли Господа, отче, да вземе и мене с тебе.

- Сега това не може да стане - отговорил свети Сава, - защото голямо изпитание очаква лаврата; на Бога е угодно да послужиш за укрепяването на онези, които за благочестивата вяра ще се изправят срещу еретиците.

Това видение и беседата с преподобния Сава изпълнили с духовна радост блажения Иоан, но сърцето му скърбяло за предстоящото изпитание. След това у него се явило желание да види как душата се разделя с тялото; и когато се молил на Бога за това, с ума си бил възнесен в светия Витлеем, и видял преставянето на живелия при тамошната църква странник, чиято душа ангелите възнасяли на небето със сладостно пение. Блаженият Иоан видял това с душевните си очи. Той веднага отишъл във Витлеем и намерил тялото на преставилия се мъж, лежащо до църквата, както му било открито във видението: този мъж се преставил в същия час, в който Иоан, седейки в килията си, видял душата му възнасяна от ангели с

песнопение на небето. Като прегърнал и целунал тялото му с любов, свети Иоан го погребал на същото място и се върнал в килията си.

Двама ученици на блажения, Теодор и Иоан, разказали на монах Кирил, който написал житието му, следното:

- След преставянето на преподобни Сава, ние бяхме изпратени от нашия отец с едно поръчение в Ливиада. При преминаването през Йордан ни срещнаха хора и ни казаха: пазете се, пред вас има лъв. Ние си помислихме: Бог е силен да ни запази по молитвите на нашия отец, по чиято заповед пътешествуваме. Като казахме така, продължихме напред. Изведнъж видяхме страшен лъв, който вървеше срещу нас. Изплашихме се, силата ни напусна, така че и да бягаме, не можехме, и стояхме като мъртви. И ето, внезапно между нас се яви нашият отец, преподобният Иоан, и ни заповяда да не се боим. Тогава лъвът, сякаш прогонен с камшик, избяга от нас, а отецът стана невидим. Като си починахме, ние продължихме пътя си невредими. След като изпълнихме възложеното ни послушание, се върнахме при отца, и като се видяхме с него, той ни каза: чеда мои, вие виждате, че в послушанието се оказах с вас, и тук усърдно молах Бога за вас, и Той ви стори милост.

Ето какво още разказал на Кирил един ученик на Иоан. Този велик въздръжник много години се хранел само с хляб, и вместо сол обикновено употребявал пепел и с пепел ядял хляба си. Веднъж той забравил да затвори прозорчето на килията си, докато се хранел; ученикът се приближил до прозорчето и видял как Иоан яде хляба си с пепел. Старецът се опечалил, задето са видели как пости, а ученикът, желаейки да го утеши, казал: "Не само ти постъпваш така, отче, но и много от тази лавра изпълняват словото, казано в Писанието: "ям пепел като хляб" - и с това утешил стареца.

По това време възникнала ереста на Ориген. Мнозина се прелъстявали от нея и смущавали Църквата Божия, а други твърдо се противели на ереста, и такива намерили подкрепа в лицето на преподобни Йоан Мълчалник, който тогава оставил безмълвието си и със словото на устата си, като с меч, поразявал еретиците, посичайки и изстребвайки хулните учения на Ориген. Именно за това изпитание, което трябвало да постигне лаврата, било предсказано на Йоан от преподобния Сава във видение: защото имало немалко гонение от страна на еретиците срещу лаврата, така че дори много от отците подвижници, заразили се от ереста, падали в съмнения и се колебаели в ума си. Ето защо Бог благоволил Йоан да живее в лаврата, за утешение на малодушните и за подкрепа на немошните. По това време при него дошъл от Скитополския окръг Кирил, който впоследствие написал житието му. За себе си преподобният Кирил разказва следното:

- Когато исках да напусна дома си и да отида в светия град Иерусалим, за да приема монашество в някой от тамошните манастири, моята христолюбива майка ми заповяда да не започвам никакви дела за спасението на душата си без съвета и заповедта на блажения Йоан, "за да не се поддадеш никак си на ереста на Ориген - каза тя - и да не паднеш в началото на своя подвиг". Като стигнах в Иерусалим, аз дойдох в лаврата на свети Сава, поклоних се на достоблажения Йоан, открих му своята мисъл и го молах да ми даде полезен съвет. Той ми каза:

- Ако искаш да се спасиш, иди в манастира на великия Евтимий.

Аз си тръгнах и като млад и неразумен, не послушах заповедта му, но като стигнах Йордан, влязох в манастира, наречен Арундинитски (тръстиков). Пътят ми не беше благоприятен, разболях се тежко, обзе ме скръб и тъга, задето

съм странник и немоощен телом. Тогава насън ми се яви преподобни Йоан и каза:

- Понеже не ме послуша, сега си наказан с тази болест. Стани и иди в Иерихон; там в странноприемницата на авва Евтимий ще намериш един стар монах, тръгни с него към манастира на Евтимий - и ще се спасиш.

Веднага се събудих, почувствах се напълно здрав и по заповедта на светия отец тръгнах към Иерихон; там намерих, както той ми каза, един стар, добродетелен и благоразумен монах, който ме доведе в манастира на Евтимий Велики, където се заселих. Често идвах и в лаврата на свети Сава при преподобния Йоан и получавах от него голяма полза за душата си. Веднъж бях смутен и обременен от сатанински помисли, но когато ги изповядах на преподобния, по неговите свети молитви незабавно получих облекчение и мирът се върна в сърцето ми.

Така разказал за себе си монах Кирил. Този Кирил бил изпратен от преподобни Йоан в Сукийската лавра с книги при преподобни Кириак Отшелник.

Веднъж Кирил седял до прозорчето на килията на преподобни Йоан. И ето, дошъл един човек, на име Георги, водейки сина си, измъчван от бяс, оставил го пред прозорчето и си отишъл. Свети Йоан познал, че лежащото и плачещо момче е обсебено от нечист дух; воден от милосърдие, той произнесъл молитва и го помазал със свят елей; нечистият дух на часа оставил момчето, и от този час то оздравяло.

Авва Евстатий, подвизавал се след Сергей в пещерата на преподобни Сава, мъж духовен и благочестив, разказва за себе си:

- Веднъж ме нападна хулен дух, който много ме смущаваше с

хулни помисли за Бога и божественото, и бях изпаднал в голяма скръб. Тогава дойдох при блажения Иоан Мълчалник, разказах му за своята беда и прибяхнах към помощта на неговите свети молитви. Иоан се помоли за мене на Бога и след това ми каза: Благословен Бог, чедо мое! Хулният помисъл повече няма да се приближи към тебе. Думите на стареца се сбъднаха, защото оттогава не чувствах хулен помисъл в себе си.

Една жена, родом от Кападокия, на име Василина, дякониса към светата Константинополска църква, дошла в Йерусалим заедно със своя племенник, знатен човек; той бил наистина добродетелен мъж, въпреки че се придържал към неправомислието на Север и затова не бил в общение със светата вселенска Църква. Благочестивата дякониса полагала много старания да го обърне към благоверието и да го присъедини към светата Църква, и усърдно молела всеки от светите отци да се помоли за него на Бога. Като чула за свети Иоан, тя пожелала да се поклони и на него; когато узнала, че жени не могат да влизат в лаврата, повикала Теодор, ученика на Иоан, и го помолила да отведе дошлия с нея човек при светия старец. Тя вярвала, че Бог, по молитвите на Иоан, ще смекчи жестокосърдечието на неправомислещия и ще го направи достоен за общение с вселенската Църква. Теодор взел увредения от ерес мъж, дошъл с него при стареца, поклонил се по обичая и казал:

- Благослови ни, отче!

- Тебе ще благословя, но за дошлия с тебе няма благословение.

- Не, отче - възразил ученикът, - благослови ни и двамата.

Старецът отговорил:

- Не, няма да благословя другия, докато не се отрече от злото еретическо мъдруване и не обещае да се присъедини към Вселенската Църква.

Неправомислещият се удивил на благодатното прозрение на стареца; това чудо предизвикало промяна в него и той наистина обещал да се присъедини към правовярващите. Тогава старецът го благословил, със своите боговдъхновени наставления разрешил всичките му сърдечни съмнения, причастил го с Пречистите Тайни и го отпуснал с мир, обръщайки го към правоверието. Като узнала за това, благочестивата дякониса Василина се проникнала от още по-силно желание да види с очите си светия старец. Тя намислила да облече мъжки дрехи, да дойде при него в лаврата и да изповяда помислите си. Известен от ангел за намерението на Василина, старецът изпратил при нея да кажат:

- Знай, че дори и да дойдеш при мене така, както си намислила, дори и тогава няма да ме видиш; затова не си прави труд, но остани там, където се намираш сега, и аз ще ти се явя насън, ще изслушам това, което искаш да ми кажеш, и сам ще ти кажа каквото Бог ми посочи.

Дяконисата се ужасила от такава прозорливост на преподобния Йоан, че той отдалече провижда човешките помисли, и останала, очаквайки явяването му. Една нощ преподобният се явил насън и казал:

- Ето, Бог ме изпраща при тебе; кажи ми каквото искаш.

Тя му изповядала помислите си и получила подобаващо душевно лекарство от него. След като дал наставление, преподобният станал невидим, а Василина, като се събудила, въздала благодарност на Бога.

Мястото, където се намирала килията на преподобния, било каменисто и сухо; твърдостта на почвата, напълно лишена от влага, не позволявала там да расте нито дърво, нито трева. Веднъж преподобният взел смокиново семе и казал на своите ученици Теодор и Иоан:

- Послушайте ме, чеда: ако, по Божия благодат, това семе даде израстъци на този твърд камък, пусне клони и принесе плод, то знайте, че Бог ми дарува място на покой в Небесното Царство.

Като казал това, той посадил семето на камъка близо до килията си. Бог, по Чието благоволение разцъфтял сухият жезъл на Аарон, дал на твърдия камък влага, а на смокиновото семе - израстване, за да покаже каква благодат в Него има Неговият верен раб. От земята израснала смоковница и растейки по малко, стигнала до самия покрив на килията, после покрила цялата килия с клоните си и след време дала плод - три смокини. Като ги откъснал, старецът със сълзи благодарил на Бога, целунал ги и ги изял с учениците си. След това той започнал да се приготвя за смъртта, бидейки вече в дълбока старост. Като преживял сто и четири години, той починал в Господа, нашия Спасител, на Когото слава во веки. Амин.

ЧЕТИ-МИНУТИ

{{_LINK1_}}